

Groenschets

**Ten behoeve van
vergroting en revitalisering
boerderijwoning
St. Jorisweg 24**

**Familie Van der Meij-Dedert
St. Jorisweg 24, Hegelsom
Horst aan de Maas**

**Gemeente Horst aan de Maas
Ing. R. Janssen
December 2010**

1. Inleiding

Op de locatie St. Jorisweg is aan de oude brink op nummer 24 een authentieke langgevelboerderij gelegen. Deze boerderij is overgegaan naar een nieuwe eigenaar en hun plannen zijn deze boerderij in stijl te renoveren en aan de achterzijde op moderne wijze uit te breiden tot totaal een fraaie ruime woonboerderij.

Het gebouw en bijgebouwen zijn gelegen op een ruim perceel aan de rand van een open akkergebied. De bestaande boerderij wordt gerenoveerd en uitgebreid, de overige rommelige bijgebouwen zullen verdwijnen en het geheel zal een landschappelijk plaatje moeten worden.

De gemeente heeft aangegeven dat men aan de uitbreiding gebouw (> 1.000 m³) wil meewerken en de procedure wil vervolgen. Hierbij is het LKM de eis vanuit de gemeente/provincie, waarbij het bouwplan een landschapsplan met beplantingsplan bijgevoegd dient te worden. Hier vraagt de gemeente aandacht voor een landschappelijke inpassing/integratie op maat van deze plek. Dit uiteindelijke plan dient er ook voor te zorgen dat er een "tegenprestatie" wordt geleverd ter verbetering van de omgevingskwaliteit van dit fraai stukje cultuurlandschap. Dit plan dient in verhouding te staan tot de aard en de omvang van de ingreep. Vandaar is afgesproken dat de verplichte tegenprestatie wordt geëist op het erf, waarbij de bestaande waardevolle beplanting het vertrekpunt vormt. De Groenmeester van de gemeente Horst is gevraagd een Groenschets uit te brengen als advies/kader voor het landschapsplan/beplantingsplan. Dit is intensief besproken met architect Ves Reinders en staat hieronder verder uitgewerkt.

Onderstaand beschrijving geeft kort aan op welke wijze het project ligt binnen het beleid en op welke wijze de Groenschets invulling geeft aan de landschappelijke integratie en kwaliteitsimpuls cultuurlandschap.

2. Ligging en situatie

Het project is gelegen aan de St. Jorisweg te Hegelsom. Het is onderdeel van aan oud cluster boerderijen rondom de oude brink omgeven door oude open akkers en het beekdal van de Groote Molenbeek. Op dit moment is het onderdeel van dit cluster en van het verdere lint aan de St. Jorisweg. Het is een bestaande oude langgevelboerderij met op het erf enkele oude slechte gebouwen, een oude hoogstamboomgaard en een kapotgewaaid kerstdennenbosje, wat grenst aan de open akker. Daarnaast loopt langs het erf de oude Niesweg, welke onderdeel is van het wandelnetwerk Maasgaarden. (zie kaartje 1).

3. Doelstelling en uitgangspunten Groenschets

Het doel is om middel van een juiste (authentieke) vormgeving/kleur van de verbouwing voorzijde en uitbreiding, maar ook de afbraak slechte bijgebouwen, samen met een juiste inpassing van het geheel, een bijdrage te leveren aan en passend binnen de gewenste landschappelijke kwaliteit van het erf en het omliggende cultuurlandschap. De waardevolle beplanting geldt hierbij als vertrekpunt. Dit is voor de gemeente een randvoorwaarde voor verdere medewerking en dient op maat van het project te geschieden.

Het doel is om juist groen te behouden en een reële inpassing/integratie te creëren, waardoor het een kwaliteitsverbetering wordt voor dit typische stukje landschap. Hierbij wordt gekeken naar het totale perceel vanuit de landschappelijke omgeving. Het doel hierbij is aansluiting te vinden bij het provinciaal en gemeentelijk beleid en hiermee de gewenste landschappelijke streefbeelden te realiseren. Daarnaast

kunnen andere suggesties gedaan worden ter verbetering van de omgevingskwaliteit.

4. Beleid

Vanuit het beleid zijn enkele beleidsstukken zeer relevant.

Dit is achtereenvolgens:

- # Groene waarden uit POL
- # Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap
- # Landschapskader en LOP

5. Provinciaal en gemeentelijk Groenbeleid

Op de Groene waarden kaart vanuit het POL is het project gelegen in een wit gebied. Een goede landschappelijke inpassing, aankleding, versterking en bescherming van de aanwezige omgevingskwaliteit gelden in dit witte gebied als randvoorwaarde.

Dit sluit ook aan op het Stimuleringsplan wat is opgesteld vanuit de Provincie en hierin staat aangegeven welke natuurwaarden er aanwezig zijn in bepaalde gebieden en welke maatregelen wenselijk zijn om de kwantiteit en kwaliteit van bos, natuur en landschap te vergroten cq te verbeteren.

Het kaartje 2 laat zien dat het project gelegen is in een wit gebied. Hier zijn vanuit het Stimuleringsplan geen specifieke aandachtspunten gewenst. Wel is op de kaart te zien dat er twee bosstroken zijn ingetekend op het achterliggende open gebied, wat berust op een kaartfout en rechtgezet dient te worden.

Het landschapskader van de provincie Limburg geeft aan hoe het landschap is opgebouwd en op welke wijze nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan de herkenbaarheid van het landschap.

Het project is gelegen als onderdeel van het historische cluster bebouwing met de open akker aan de achterzijde. In zijn groter geheel ligt dit oude cluster op de grens van het te ontwikkelen beekdal en het open te houden akkergebied. Binnen het cluster zelf is het wenselijk om erfbeplanting te stimuleren en groenstructuren te ontwikkelen, waarbij de cultuurhistorische karakteristieken een belangrijk aandachtspunt zijn. Belangrijk is om het erf met typische beplanting te omkaderen en het achterliggende akkergebied open te houden.

Het LandschapsOntwikkelingsPlan van de gemeente Horst aan de Maas geeft aan dat het project gelegen is in een zone langs de straat waar uitbreiding met erfbeplantingen wenselijk is. Het achterliggende gebied dient juist open te blijven zodat de landschapskarakteristieken blijvend waarneembaar zijn.

6. Historie van het gebied

Op kaart 3 is te zien dat begin 1900 de locatie al onderdeel was van een oud bebouwingscluster aan de rand van de oude open akker. Rondom de erven waren veelal hagen en huisweitjes aanwezig met fruit. De oude Niesweg was destijds al aanwezig, waarmee het gebied nog altijd zijn herkenbare opbouw heeft behouden.

7. Recreatieve beleving Maasgaarden

Vanuit het project van Stg. Horster Landschap is er in deze omgeving een knooppunten wandelnetwerk opgezet. Dit is een bewegwijzerd systeem met als doel het beleven en het lezen van het landschap en de agrarische waarden in het

landschap. De oude Niesweg langs het erf is onderdeel van het netwerk en biedt aanleiding om hier recreatief meer mee te doen, zodat de recreanten kunnen genieten van dit stukje cultuurlandschap.

8. Huidige aanwezige natuur- en landschapswaarden

Het project is gelegen binnen het cluster bebouwing (veelal historisch) rond de oude brink aan de St. Jorisweg. Het wordt omgeven door andere buurbebouwing en groen en aan de achterzijde de open akker. De St. Jorisweg met enige laanbeplanting, bebouwing met groen vormt een halfopen lint in het typische cultuurlandschap. Naast historische bebouwing komt hier ook nieuwere bebouwing voor. Rond de oude boerderij zijn rommelige bijgebouwen aanwezig en relictten van het oude boerenerf, zoals fruitbomen, oude haag en Hulst. Daarnaast is aan de achterzijde het kapotgewaaide Kerstdennenbosje aanwezig, wat het zicht op de open akker verbreekt. Tenslotte geeft de Oude Niesweg met de oude eik een landschappelijk hoogstaand tintje aan deze locatie. De achterliggende akker is open en op de grens naar het beekdal staan en groenzone vanuit de vroegere PTC+ praktijkschool.

Het project is aan de voorzijde met groen ingekleed en dient een kwaliteitsimpuls te krijgen zodat het zijn functie beter vervult.

Qua natuurwaarden vormt de bestaande beplanting op het erf, maar ook van de buren en bosstrook langs de open akker een relatief grote ecologische meerwaarde in het gebied. De variatie in deze randzone biedt schuil- en nestgelegenheid voor vele soorten vanuit de open akker en vanuit het groen in de omgeving. Dit dient behouden te blijven door een ecologisch beheer en het toevoegen van groene waarden voor verkrijgen nog meer diversiteit op het erf.

Het huidige water van het gebouw wordt geïnfiltreerd in de sloot langs de straat en kan indien mogelijk afstromen naar de beekloop.

8. Visie Groenschets

De onderstaande visie geeft weer op welke wijze de groenschets bijdraagt aan de kwaliteit van landschap en natuur op en in de omgeving van het project passend binnen de criteria van het LKM.

Landschap

De landschappelijke upgradering van het boerenerf en omkadering, behoud bestaande elementen en opruimen ongewenste bebouwing en dennen dient ook een bijdrage te leveren aan de landschapskwaliteit/landschapsstructuur van het geheel in zijn omgeving. Het doel hierbij is ook de structuur van het landschap te versterken en de herkenbaarheid en aantrekkelijkheid te vergroten. Het landschap dient "leesbaar" te zijn, wat voor recreanten van Maasgaarden, maar ook de bewoners, een grote meerwaarde zal hebben.

Vandaar is het behoud van de bestaande elementen, zoals boomgaard, haag en andere bomen en Hulst het vertrekpunt om het typische erf te herstellen in de nieuwe situatie. Door het tuin-erf te omkaderen met een beukenhaag en langs Oude Niesweg enkele bomen toe te voegen ontstaat een kader, waarbinnen de tuin zich kan ontwikkelen. De aanleg van een groenzone langs champignoncellen buurman draagt bij aan inpassing van deze zijde en accentuering erf. Door parkeervervoorziening ook te begeleiden met Beukenhaag en groepje typische lindebomen wordt ook dit op authentieke wijze opgenomen in het geheel.

In de overgang van tuin naar erf-landschap is de versterking van de bestaande bomgaard wenselijk en hierbij zou een omkadering met een gemengde haag (aansluitend op bestaande haag langs oude Niesweg) een wenselijke aanvulling zijn. Door de dennenbossage deels te herplanten als twee vogelbosjes, ontstaat er een doorzicht naar de open te houden akker en beleving van het achterliggende landschap. Dit zorgt ook voor integratie van de champignoncellen. Hier zijn enkele beeldbepalende bomen een eyecatcher. De noodzakelijke infiltratiepoel zou hier een plek vinden in het tussen gelegen extensieve weiland, waarbij de vrijkomende grond verwerkt dient te worden onder de nieuwe groenstrook. Hiermee wordt de geomorfologie behouden.

Een afronding met Robinia hekwerk en poorten zal het tot een aantrekkelijk plaatje maken. Dit kan doorgezet worden naar het achterliggende gebied, wat omgevoerd wordt van akker naar weiland. Zo wordt voorkomen dat het "industriële" wordt omrasterd.

Tenslotte is het wenselijk om samen met gemeente en Horster Landschap te bekijken hoe de brink aan de voorzijde een kwaliteitsimpuls kan krijgen door enkele bomen op wenselijke plekken toe te voegen, zodat de mooie aanzichten worden versterkt en de minder fraaie aanzichten worden verdoezeld.

Natuur en water

Door het behoud van de waardevolle groenelementen, de aanplant van de hagen, bomen, hoogstamweide aanvulling, de poel, singels en het extensieve grasland ontstaat er op erf erg veel variatie en ecologische waarden. Door een juist beheer (extensief grasland, zomen langs bestaande bosstrook en nieuwe beplanting en bijvoorbeeld houtrillen, etc. ontstaat er ook een ecologische oase aan de rand van de open akker. Al deze groenelementen vormen een flinke ecologische meerwaarde als schuil- en nestgelegenheid voor erg veel soorten vogels, dieren en planten.

Vanuit de Watertoets is het wenselijk om het regenwater van het gebouw af te voeren naar de infiltratiepoel, waar het kan infiltreren, wat hier gezien de KD-waarde goed mogelijk is. De beoogde poel voldoet ook ruim.

9. Groenschets en beplantingsindicatie

Op bijgevoegde groenschets geeft weer hoe de visie vertaald is in uiteindelijke Groenschets en de beplantingsindicatie.

Verplichte zone:

A: Aanplant beukenhaag en enkele bomen rond het tuin-erf

Aan de voorzijde boerderij, langs de inrit/parkeerplaats en langs het pad is het wenselijk een cultuurlijke haag aan te leggen met Beuken. Dit vormt de cultuurlijke lijst rondom het "boerentuinachtige erf". De bestaande Hulst kunnen hierbij grotendeels behouden blijven.

Deze hagen van *Fagus sylvatica* zal met een maal knippen per jaar op een hoogte van 1,20 meter een groene rand vormen. De haag wordt aangeplant met 5 stuks per meter en het plantsoen heeft bij aanplant een maat van 80-100.

In de haag langs de Oude Niesweg is het wenselijk een Es (*Fraxinus*) en eik (*Quercus robur*) aan te planten met maat 12-14 ter begeleiding weggetje. Daarnaast is het wenselijk om op inrit/parkeerplaats een driestammige linde te zetten, wat samen met haag de ruimte breekt. Dit is een *Tilia cordata* met maar van 14-16 en een driestammige is het meest wenselijk.

B: Aanplant gemengde haag rond de hoogstamweide

Aansluitend op bestaande haag is het wenselijk een kamer te creëren met gemengde haag en hierbinnen de huisboomweide. Deze haag wordt een keer per jaar geknipt. In deze gemengde haag met een hoogte van 1,20 meter staan de volgende struiken geplant:

De losse haag bestaat uit de volgende soorten:

20 %	Ilex aquifolium	Hulst
20 %	Carpinus betulus	Haagbeuk
20 %	Rhamnus frangula	Vuilboom
20 %	Cornus sanguinea	Rode Kornoelje
20 %	Viburnum opulus	Gelderse Roos

Er staan 4 stuks per meter en aanplant heeft maat van 60-80. De haag wordt 1x per jaar geknipt op een hoogte van 1,20 meter, zodat het een groene omkadering wordt rondom de boomweide.

C: Aan te vullen hoogstamboomweide en beeldbepalende bomen op grens naar open akker

Binnen de gemengde haag staan al fraaie oude bomen, die zeker behouden dienen te blijven. Aanvullend hierop is het wenselijk enkele bomen toe te voegen met maat 12-14. Hier is de keuze uit:

Prunus hybr.	Kers
Pyrus hybr.	Peer
Malus hybr.	Appel
Mespilus germanica	Mispel
Cydonia oblonga	Kweepeer

De bomen op de grens naar de open akker zijn 3 eiken als beeldbepalende bomen met maat 14-16 bij aanplant.

D: Aan te planten singels/vogelbosjes

Hier wordt een opgaande singelbeplanting aangelegd langs de burenen en op overgang naar open akker. Hier is het wenselijk om grotendeels struiken aan te planten en indien er geen bomen staan het toevoegen van enkele bomen. Deze singel heeft een breedte van ca 8 meter en bestaat uit 5 rijen. Hierin worden struikvormers en enkele bomen aangeplant.

De boomvormers worden als boom aangeplant, zodat deze bomen uiteindelijk ertussen staan met een struiken onderbeplanting. Hier wordt een assortiment struiken met hierin om de 7 meter een boom Eik en Es aangeplant.

Dit zelfde is wenselijk aan te leggen als vogelbosje aan de achterzijde van het terrein, waarbij enkele bomen in de kern van bosje worden toegevoegd, zodat opbouw geleidelijk is en doorzicht optimaal.

De singel/bosjes bestaan uit de volgende soorten:

			Aantal per groep
20 %	Rhamnus frangula	Vuilboom	5
10 %	Corylus avellana	Gewone Hazelaar	3
25 %	Viburnum opulus	Gelderse Roos	4
15 %	Amelanchier lamarckii	Krentenboompje	3
25 %	Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts	4
5 %	Cornus sanguinea	Gewone kornoelje	2

De onderlinge plantafstand is 1,50 meter en het plantsoen heeft bij aanplant een grootte van 60-80 cm. Het plantsoen wordt groepsgewijs aangeplant, zoals hierboven aangegeven om te voorkomen dat overheersende soorten overwoekeren. In de struikensingel worden op onderlinge afstand van 7 a 8 meter de opgaande bomen aangeplant gemengd door elkaar.

Quercus robur	Gewone eik
Fraxinus excelsior	Gewone es

De bomen hebben bij aanplant een maat van 12-14. Door de bomen op termijn te dunnen ontstaat een struikensingel en vogelbosje met op onderlinge afstand van 14 meter een opgaande boom. Door de struiken gefaseerd terug te snoeien, na 6 en 12 jaar ontstaat een dichte struikenwal/bossage met een hoogte van 6 meter.

E: Omrastering en beheer grasland

Ook hier is het wenselijk een raster te gebruiken van Robinia, waar dit noodzakelijk is qua beweiding en langs de beplanting 3 meter vrij te houden als zoomvegetatie. Een fraaie toegangspoort maakt het geheel compleet.

Door het weiland op het erf niet te bemesten, extensief te maaien en hooien wordt een beheer gevoerd wat leidt tot een kruidenrijk grasland, wat qua ecologie en qua beleving erg aantrekkelijk zal zijn. Het achterliggende paardenweiland zal intensiever beheerd worden.

Bij begrazing graag zorgdragen voor een goede bescherming bestaande en nieuwe bomen!

F: Aanleg infiltratiepoel en aanvullende ideeën

De infiltratiepoel ligt op de aangegeven plaats. Het is de bedoeling dat regenwater van de bebouwing hierop afgevoerd wordt en kan infiltreren. Met het grondwater op 1,50 meter diepte hier, een diepte van 2,00 meter en een talud van (noord) 1 : 2 en (zuid) 1: 3 ontstaat er poel welke jaarrond water bevat en ruimte biedt aan al het regenwater alhier om te bufferen en te laten infiltreren.

Na de aanleg wordt de infiltratiepoel en omgeving ingezaaid met een kruidenrijk mengsel dat mogelijke ecologische waarde creëert. Het beheer is jaarlijks maaien van de vegetatie en het maaisel afvoeren.

G: Afbraak oude opstallen en aanplant brink

De afbraak van de rommelige opstallen draagt samen met de nieuwe aanplant al bij aan kwaliteitsimpuls boerenerf.

De aanvulling van de brink met enkele bomen ism gemeente en Horster Landschap is de pluim op het project. Dit laatste dient nader bekeken te worden met gemeente.

10. Conclusie

De Groenschets en beschrijving is een onafhankelijk advies en draagt bij aan de kwaliteitsimpuls van project op deze unieke locatie in dit cultuurhistorisch decor. Door de groenschets als verplichte onderdelen mee te nemen bij de verdere procedure ontstaat er een project wat een parel vormt in het landschap en waar de eigenaren en ook vele toeristen van kunnen genieten.

Gemeente Horst aan de Maas,
Ing. R. Janssen,
December 2010

Groenschets Landschap-natuur-water

Schaal 1 : 500

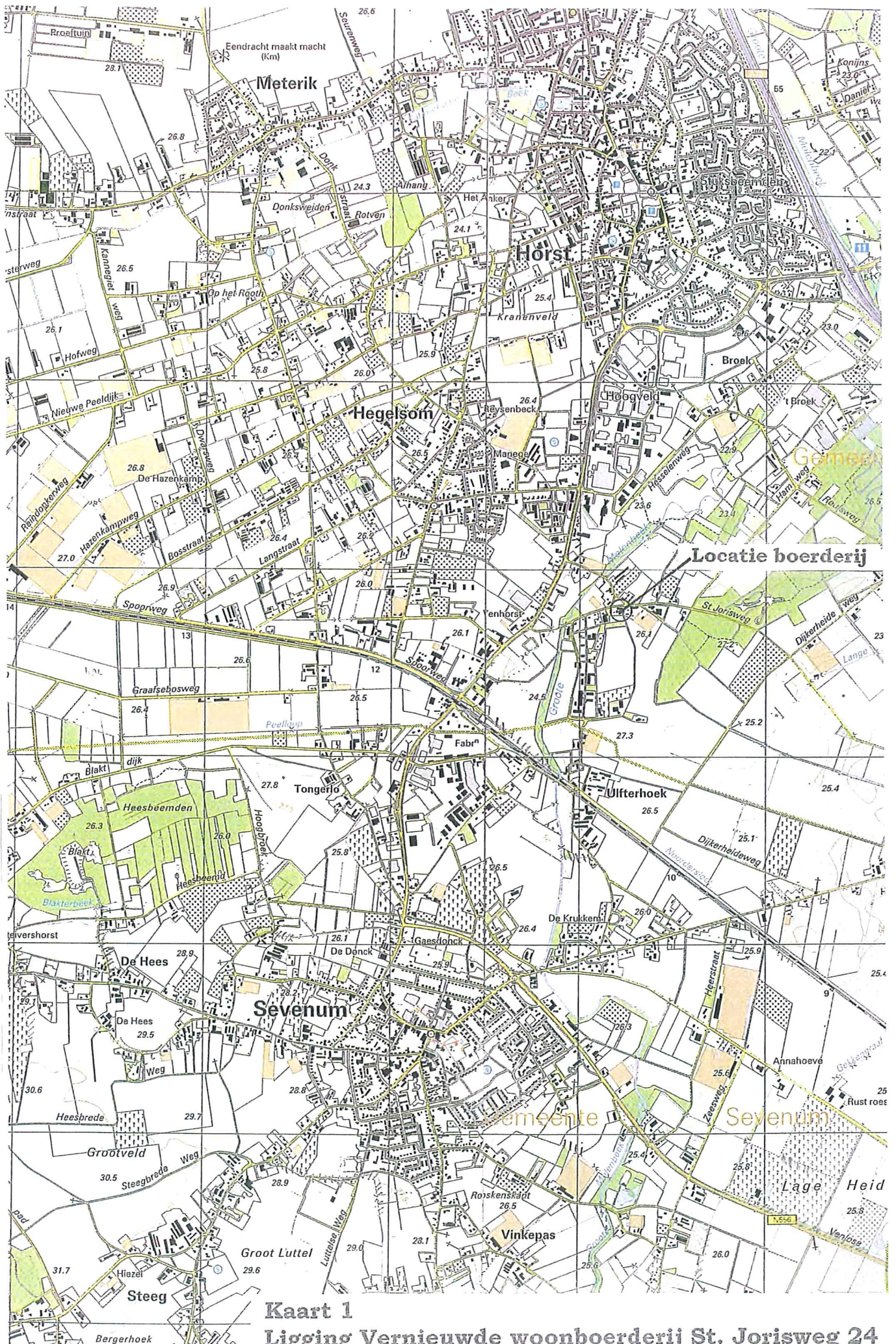
Familie Van der Meij-Dedert
St. Jorisweg 24, Hegelsom
Horst aan de Maas

Gemeente Horst aan de Maas
077-3061744
November 2010

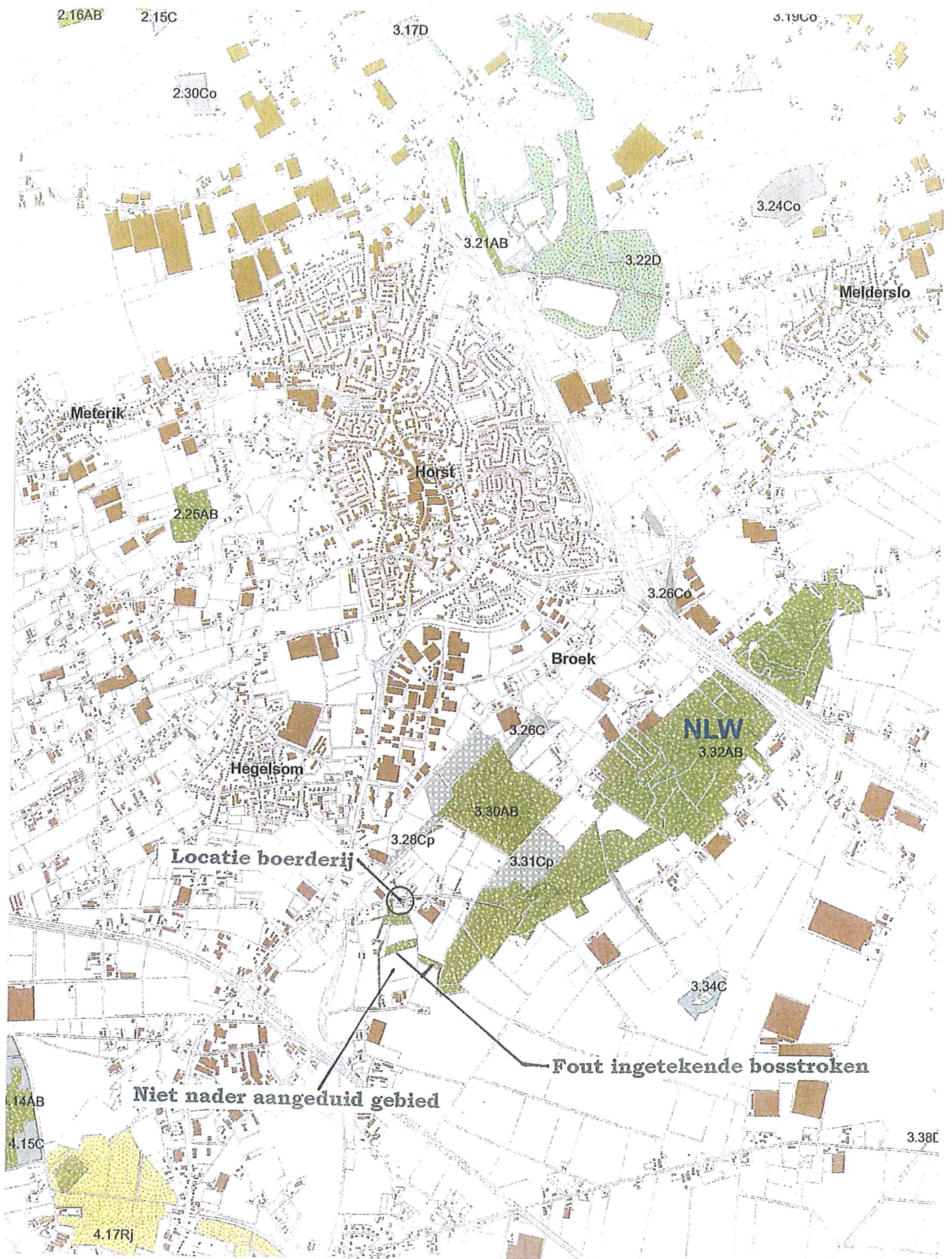

Kaart 1

Ligging Vernieuwde woonboerderij St. Jorisweg 24

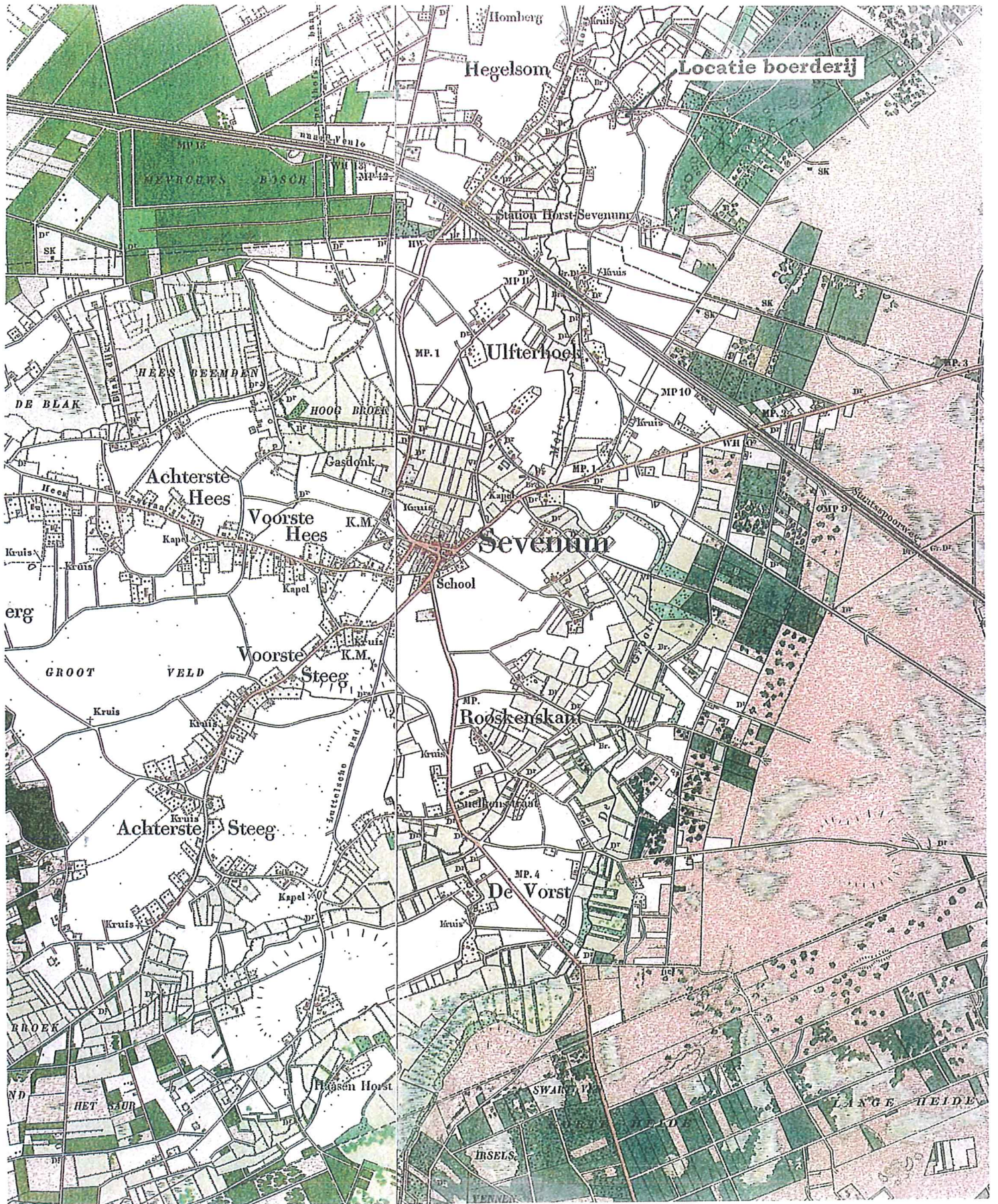
1 : 25 000

**Kaart 2 Stimuleringsplan Bos, Natuur en Landschap
1 : 25.000**

Kaart 3 Historische kaart ca. 1900
1 : 25.000

Stimuleren erfbeplanting en ontwikkelen groenstructuren met aandacht voor cultuurhistorie

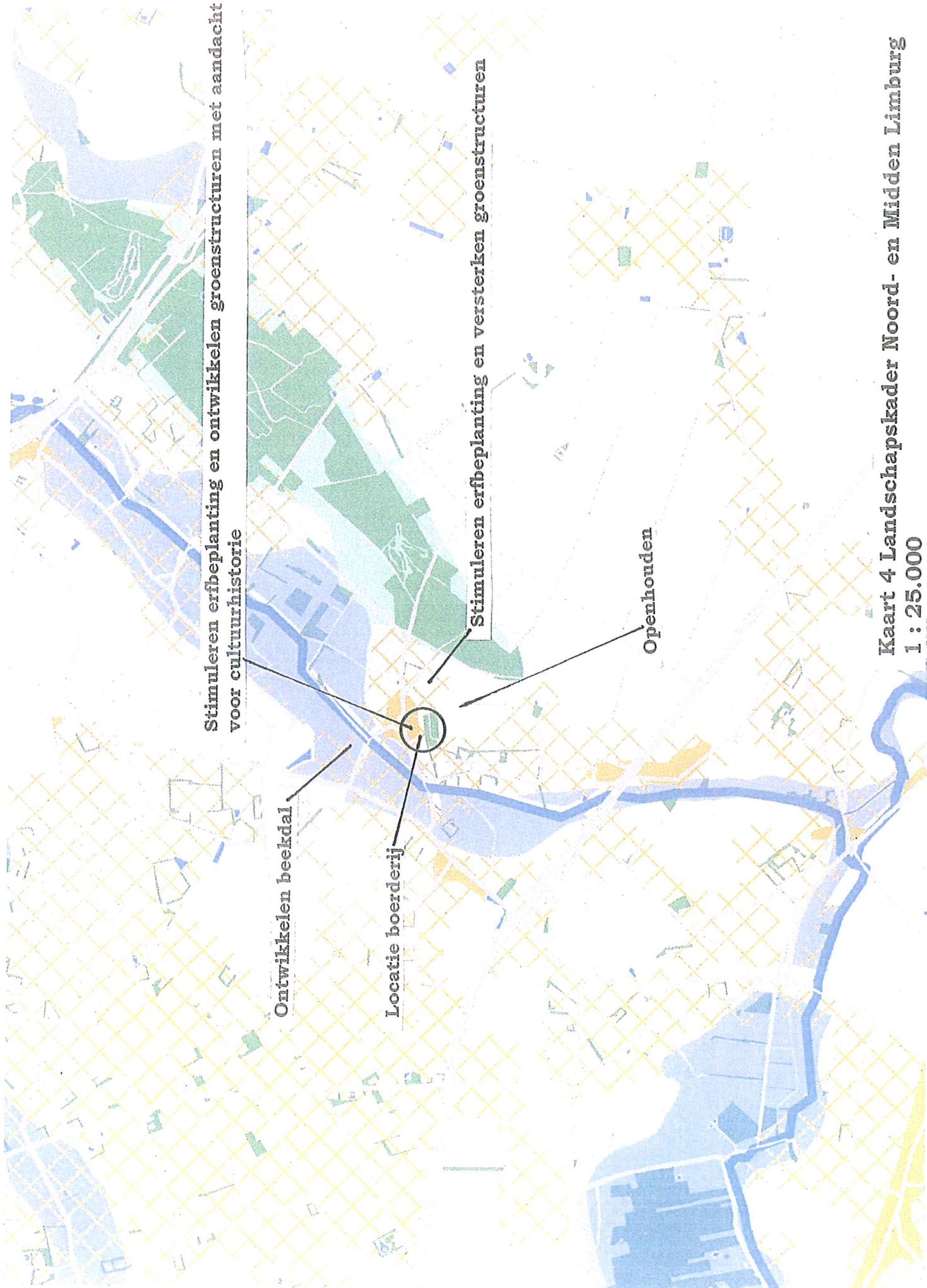
Ontwikkelen beekdal

Locatie boerderij

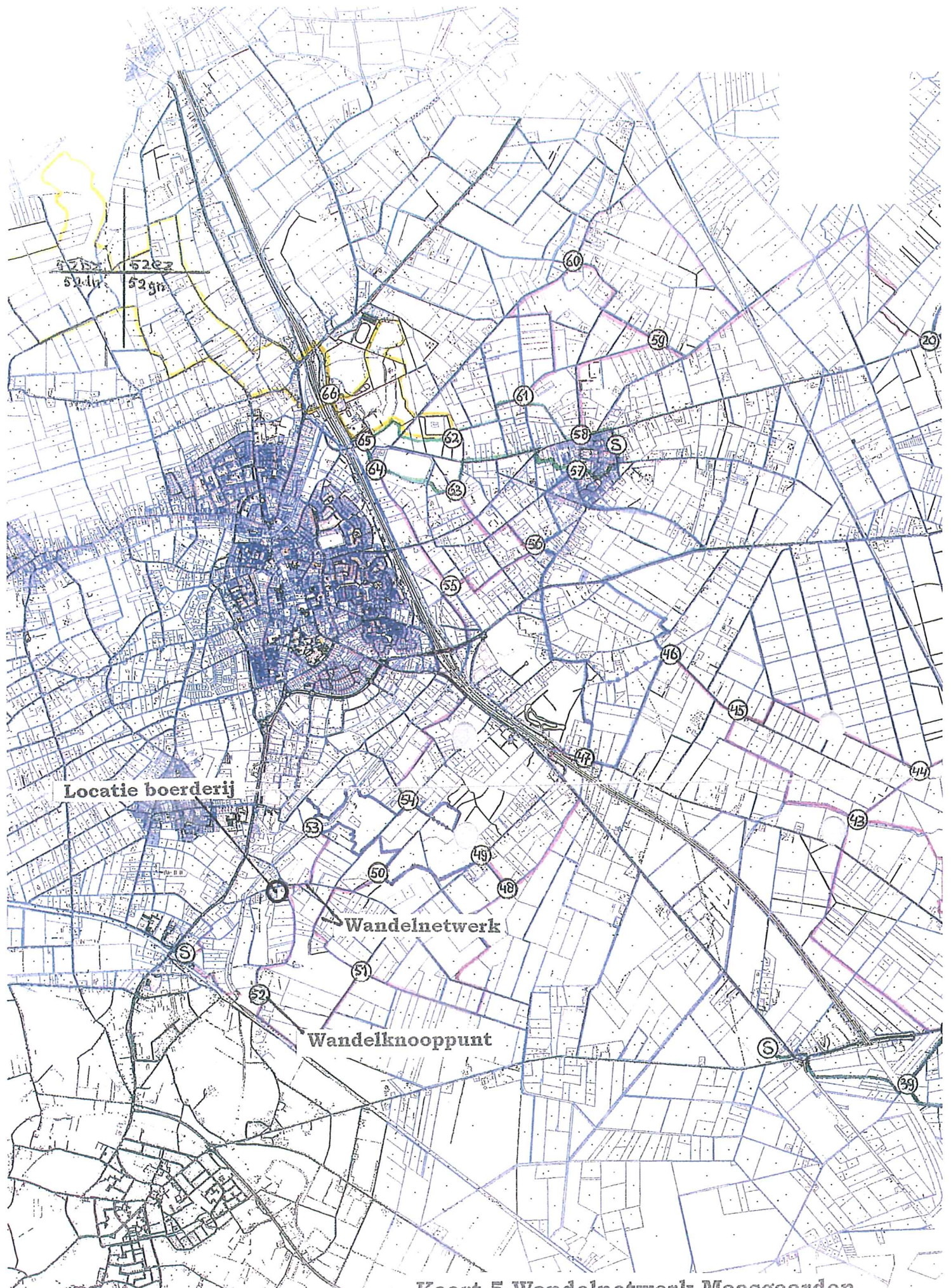
Stimuleren erfbeplanting en versterken groenstructuren

Openhouden

Kaart 4 Landschapskader Noord- en Midden Limburg
1 : 25.000

Locatie boerderij

Wandelnetwerk

Wandelknooppunt

Kaart 5 Wandelnetwerk Maasgaarden
1 : 35.000